הָרַב יוֹנִי, קָרָה לִי מִקְדָּם דָּבָר מוּזָר 😒 הָיִיתִי בְּגִנַּת הַמִּשְׂחָקִים עִם כַּמָּה חֲבֵרוֹת. אַחֲרֵי בְּעֵרֶךְ שָׁעָה שֶׁשִּׂחַקְנוּ הִרְגַּשְׁתִּי צְמֵאָה, אָז נִגַּשְׁתִּי אֶל הַבְּרָזְיָה כְּדֵי לִשְׁתּוֹת. פִּתְאוֹם הוֹפִיעַ אָדָם שֶׁאֲנִי לֹא מַכִּירָה, וְאָמַר לִי: "חַנִּי, אַתְּ יְכוֹלָה לָבוֹא רֶגַע?" לֹא הֵבַנְתִּי מֵאֵיפֹה הוּא יוֹדֵעַ אֶת הַשֵּׁם שֶׁלִּי. שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ: "לָבוֹא לְאָן? לָמָה?" הוּא הִצְבִּיעַ אֶל שׁוּרַת הַמְכוֹנִיּוֹת בְּצַד הַשֵּׁנִי שֶׁל הַכְּבִישׁ וְאָמַר: "בּוֹאִי, תַּעֲזְרִי לִי רֶגַע עִם הַבֵּן הַקָּטָן שֶׁלִּי. הוּא נִרְדַּם בָּאוֹטוֹ, וַאֲנִי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַבַּיְתָה אֶת הַשַּׂקִּיּוֹת מֵהַקְנִיּוֹת. רַק תַּעַמְדִי לְיָדוֹ שְׁתֵּי דַּקּוֹת. שֶׁאִם יִתְעוֹרֵר שֶׁלֹּא יִפְחַד שֶׁהוּא לְבַד".

מָה עָשִׂית?

הִתְלַבַּטְתִּי 🤔 אֲבָל תָּמִיד אוֹמֵר כַּמָּה חָשׁוּב לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וְלַעֲזֹר לְמִי שֶׁצָּרִיךְ. גַּם בְּשִׁעוּר תּוֹרָה לָמַדְנוּ אֵיךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ הִכְנִיס אוֹרְחִים הַבַּיְתָה וְכִבֵּד אוֹתָם, אֲפִלּוּ בְּיוֹם שֶׁהָיָה מַמָּשׁ חוֹלֶה. וְהִנֵּה מִישֶׁהוּ מְבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי לִשְׁמֹר עַל יֶלֶד קָטָן שֶׁלֹּא יִפְחַד. זֶה נִרְאֶה מַמָּשׁ מִצְוָה, לֹא?

וּבְכָל זֹאת, מִמָּה חָשַׁשְׁתְּ?

אַבָּא וְאִמָּא לִמְּדוּ אוֹתִי שֶׁאַף פַּעַם אָסוּר לָלֶכֶת עִם מְבֻגָּר בְּלִי רְשׁוּת מֵהַהוֹרִים. אֲבָל זֶה הָיָה לִי מוּזָר - אֵיךְ הוּא יָדַע אֶת הַשֵּׁם שֶׁלִּי לַמְרוֹת שֶׁלֹּא הִכַּרְתִּי אוֹתוֹ בִּכְלָל? 😕

יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא עָמַד מִן הַצַּד, וְשָׁמַע אֶת הַחֲבֵרוֹת שֶׁלָּךְ קוֹרְאוֹת לָךְ "חַנִּי". בְּכָל אֹפֶן, הַכְּלָל שֶׁהַהוֹרִים לִמְּדוּ אוֹתָךְ נָכוֹן מְאוֹד. גַּם אִם מְדֻבָּר בְּאָדָם שֶׁאַתְּ מַכִּירָה, כְּמוֹ שָׁכֵן אוֹ קָרוֹב מִשְׁפָּחָה, אַף פַּעַם לֹא הוֹלְכִים בְּלִי רְשׁוּת שֶׁל אַבָּא אוֹ אִמָּא. חוּץ מִזֶּה, חַנִּי, כָּל הַכָּבוֹד שֶׁאַתְּ רוֹצָה לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְלִגְמֹל חֶסֶד, אֲבָל דְּעִי שֶׁאָדָם מְבֻגָּר שֶׁצָּרִיךְ עֶזְרָה - פּוֹנֶה בְּדֶרֶךְ כְּלָל לִמְבֻגָּר, וְלֹא לְיֶלֶד אוֹ יַלְדָּה. אִם הוּא בִּקֵּשׁ דַּוְקָא מִמֵּךְ לָלֶכֶת אִתּוֹ, זֶה חָשׁוּד. אָז מָה עָשִׂית?

אָמַרְתִּי לוֹ: "מִצְטַעֶרֶת, אֲבָל הַהוֹרִים לֹא מַרְשִׁים לִי לָלֶכֶת בְּלִי רְשׁוּת". אָז הוּא צָחַק וְאָמַר: "מָה, אַתְּ מְפַחֶדֶת מִמֶּנִּי? הַהוֹרִים שֶׁלָּךְ מַכִּירִים אוֹתִי. רַק תָּבוֹאִי לִשְׁתֵּי דַּקּוֹת. אֲנִי אֲשַׁלֵּם לָךְ עֶשְׂרִים שְׁקָלִים 💵 שָׁוֶה לָךְ?".
אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁאִמָּא לִמְּדָה אוֹתִי שֶׁלֹּא לוֹקְחִים כֶּסֶף עַל עֲשִׂיַּת מִצְוָה, וְשֶׁיִּחְיֶה וַאֲנִי אֶרְוִיחַ הַבַּיְתָה לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מֵאִמָּא לָבוֹא אִתּוֹ. אָז הוּא עִקֵּם אֶת הַפַּרְצוּף 😒 וְאָמַר: "לֹא מְשַׁנֶּה", וְהָלַךְ מִשָּׁם.

מְעֻלֶּה, חַנִּי! הִתְנַהֲגוּת בְּצוּרָה בּוֹגֶרֶת וַחֲכָמָה. טוֹב מְאוֹד שֶׁלֹּא הִסְכַּמְתְּ לָלֶכֶת רַק כִּי הִצִּיעוּ לָךְ כֶּסֶף אוֹ מַמְתָּק. יֵשׁ בָּעוֹלָם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים טוֹבִים וְנִפְלָאִים וַאֲנַחְנוּ רוֹצִים לַעֲזֹר לְמִי שֶׁצָּרִיךְ, אֲבָל חָשׁוּב מְאוֹד לִשְׁמֹר עַל הַכְּלָלִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא נִפָּגַע מֵאֲנָשִׁים לֹא טוֹבִים.

הָרַב, תִּשְׁמַע סִפּוּר מַפְחִיד: פַּעַם חֲבֵרָה שֶׁלִּי, שַׂחַר, יָשְׁבָה עַל סַפְסָל בַּגִּנָּה וְקָרְאָה סֵפֶר. פִּתְאוֹם הִתְיַשֵּׁב לְיָדָהּ אָדָם שֶׁהִיא לֹא מַכִּירָה, וְהִתְחִיל לְלַטֵּף לָהּ אֶת הַשֵּׂעָר. בָּרֶגַע הָרִאשׁוֹן הִיא הִתְבַּלְבְּלָה וְלֹא יָדְעָה אֵיךְ לְהָגִיב 😬 אֲחֲרֵי כַּמָּה שְׁנִיּוֹת הִיא נִזְכְּרָה מָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וּפָשׁוּט צָרְחָה עָלָיו: "אַל תִּגַּע בִּי". תּוֹךְ שְׁנִיָּה הִגִּיעוּ לְשָׁם כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בַּסְּבִיבָה, וְהָאִישׁ הַזֶּה פָּשׁוּט בָּרַח...

כָּל הַכָּבוֹד לְשַׂחַר. יֵשׁ מִשְׁפָּט שֶׁאוֹמֵר: "הַגּוּף שֶׁלִּי הוּא רַק שֶׁלִּי, וּלְאַף אֶחָד אֵין זְכוּת לָגַעַת בּוֹ לְלֹא רְשׁוּתִי". גַּם אִם זֶה אָדָם מְכֻבָּד כְּמוֹ רַב, מוֹרֶה וַאֲפִלּוּ אִם זֶה קָרוֹב מִשְׁפָּחָה. הַחֲבֵרָה שֶׁלָּךְ, שַׂחַר, פָּעֲלָה מַמָּשׁ לְפִי הַכְּלָל שֶׁל שְׁלוֹשׁ הַ'לָּמֶדִים'. מַכִּירָה?

בָּטַח. אִם מִישֶׁהוּ עוֹשֶׂה לְךָ דָּבָר לֹא נָעִים אוֹ נוֹגֵעַ לְךָ בָּאֵיבָרִים הַפְּרָטִיִּים אַתָּה צָרִיךְ: לְהַגִּיד "לֹא", לִבְרֹחַ וּלְסַפֵּר לַהוֹרִים אוֹ לְמִבְגָּר שֶׁאַתָּה סוֹמֵךְ עָלָיו.

נָכוֹן מְאוֹד. וּמָה קוֹרֶה אִם מִישֶׁהוּ עוֹשֶׂה לְךָ מַשֶּׁהוּ אֲבָל אוֹמֵר: "זֶה סוֹד בֵּינֵינוּ. אַל תְּסַפְּרִי לְאַף אֶחָד"?

הַאִם פַּעַם קָרָה לָכֶם
אוֹ לְמִישֶׁהוּ מֵהַחֲבֵרִים שֶׁלָּכֶם דָּבָר
דּוֹמֶה לְמָה שֶׁקָּרָה לְחַנִּי אוֹ לַחֲבֵרָתָהּ?
מָה עֲשִׂיתֶם, אוֹ מָה הַחֲבֵרִים שֶׁלָּכֶם עָשׂוּ?
לְמִי אַתֶּם פּוֹנִים כְּשֶׁקּוֹרֶה לָכֶם דָּבָר לֹא
נָעִים וְאַתֶּם רוֹצִים לְסַפֵּר עָלָיו לְמִישֶׁהוּ?
הַאִם יֵשׁ סוֹד שֶׁאַתֶּם מַסְתִּירִים?

אִמָּא לִמְּדָה אוֹתִי שֶׁאֵין סוֹדוֹת מֵאַבָּא וְאִמָּא 🙂 אִם מִישֶׁהוּ אוֹמֵר לִי לְהַסְתִּיר מֵהֶם מַשֶּׁהוּ, סִימָן שֶׁזֶּה סוֹד רַע וְחַיָּבִים לָלֶכֶת וּלְסַפֵּר.

מְעֻלֶּה. יֵשׁ סוֹדוֹת טוֹבִים - לְמָשָׁל, כְּשֶׁרוֹצִים לְאַרְגֵּן יוֹם הֻלֶּדֶת הַפְתָּעָה לְאַחַד הָאַחִים בַּבַּיִת אוֹ לַחֲבֵרָה, וּמַסְתִּירִים מֵהֶם אֶת הָעִנְיָן בֵּינְתַיִם כְּדֵי שֶׁבַּסּוֹף יִגְלוּ וְיִשְׂמְחוּ מְזֶה.

אֲבָל אִם מִישֶׁהוּ רוֹצֶה שֶׁתִּסְתִּירִי מִשֶּׁהוּ מֵהַהוֹרִים, זֶה סוֹד רַע, וַאֲפִלּוּ אִם הִבְטַחְתְּ לֹא לְסַפֵּר - אַתְּ צְרִיכָה לְשַׁתֵּף אוֹתָם. וּבְכָל מִקְרֶה, חַנִּי, תִּזְכְּרִי תָּמִיד שֶׁגַּם אִם חָלִילָה קָרָה מַשֶּׁהוּ לֹא טוֹב בֵּין אָדָם מְבֻגָּר לְיֶלֶד - מִי שֶׁאַחֲרַאי עַל כָּךְ הוּא הַמְּבֻגָּר, וְהַיֶּלֶד אֵינוֹ אָשֵׁם. גַּם אִם הוּא הִסְכִּים לָלֶכֶת עִם הַמְּבֻגָּר אוֹ שֶׁהִרְגִּישׁ מְבֻלְבָּל וְלֹא הִתְנַגֵּד, וַאֲפִלּוּ אִם קִבֵּל מַמְתָּק אוֹ כֶּסֶף - זֶה לֹא מְשַׁנֶּה, וּמָה שֶׁקָּרָה הוּא לֹא בְּאַשְׁמָתוֹ. עָלָיו לְשַׁתֵּף אֶת אַחַד הַהוֹרִים אוֹ מְבֻגָּר אַחֵר שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עָלָיו - וְיַעַזְרוּ לוֹ.

לִצְפִיָּה בְּסִרְטוֹנִים בַּנּוֹשֵׂא - לִילָדִים, לְנוֹעַר וּלְהוֹרִים,
כִּתְבוּ בַּאֲתַר מִלָּה טוֹבָה: "לְהִזָּהֵר מִזָּרִים",
אוֹ סִרְקוּ אֶת הַבַּרְקוֹד:

עוֹד יְלָדִים שׁוֹאֲלִים

קוֹרְאִים לִי נֵרִיָּה, וַאֲנִי בֶּן שֵׁשׁ. לִפְעָמִים אֲנִי הוֹלֵךְ עִם הַהוֹרִים לִקְנִיּוֹת, וּפִתְאוֹם מְגַלֶּה שֶׁהָלַכְתִּי לְאִבּוּד וַאֲנִי לֹא מוֹצֵא אוֹתָם... מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִם אֵלֶּךְ שׁוּב לְאִבּוּד? זֶה מַמָּשׁ מַפְחִיד...

נֵרִיָּה הַיָּקָר, לֹא צָרִיךְ לְהִבָּהֵל. חַפֵּשׂ אִשָּׁה עִם יְלָדִים, וּבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה לְהִתְקַשֵּׁר לְאַבָּא אוֹ לְאִמָּא. כְּדַאי שֶׁתִּלְמַד בְּעַל־פֶּה אֶת מִסְפַּר הַטֶּלֶפוֹן שֶׁל אַחַד הַהוֹרִים, וְאִם קָשֶׁה לְךָ לִזְכֹּר - אָז כְּדַאי שֶׁהֵם יִרְשְׁמוּ לְךָ בְּעֵט עַל הַיָּד אֶת הַמִּסְפָּר לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם יוֹצְאִים מֵהַבַּיִת. כְּדַאי גַּם לִלְמֹד בְּעַל־פֶּה אֶת כְּתֹבֶת הַבַּיִת שֶׁלְּךָ, כָּךְ שֶׁאִם תֵּלֵךְ לְאִבּוּד יוּכְלוּ לְהַחְזִיר אוֹתְךָ.

***

קוֹרְאִים לִי אֲבִיגַיִל, וַאֲנִי בַּת חָמֵשׁ. לִפְעָמִים בַּגַּן אֲנַחְנוּ מְשַׂחֲקִים בְּ"רוֹפֵא וְחוֹלֶה", וְהַיֶּלֶד שֶׁהוּא הָרוֹפֵא בּוֹדֵק אֶת הַיֶּלֶד הַחוֹלֶה מִתַּחַת לַבְּגָדִים. זֶה מִשְׂחָק טוֹב?

שָׁלוֹם, אֲבִיגַיִל. יֹפִי שֶׁאַתְּ מְשַׂחֶקֶת עִם חֲבֵרִים בַּגַּן. "רוֹפֵא וְחוֹלֶה" הוּא מִשְׂחָק נֶחְמָד, וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּבְדְּקוּ זֶה אֶת זֶה - אֲבָל בְּלִי לְהוֹרִיד בְּגָדִים.

שִׁמְרוּ גַּם עַל הַכְּלָל הַבָּא: לֹא נוֹגְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בָּאֵיבָרִים הַפְּרָטִיִּים שֶׁל מִישֶׁהוּ אַחֵר, וְלֹא נוֹתְנִים לְמִישֶׁהוּ אַחֵר שֶׁיִּגַּע אוֹ יָצִיץ בְּשֶׁלָּנוּ.

רַק כְּשֶׁאַבָּא וְאִמָּא עוֹזְרִים לַיֶּלֶד לְהִתְלַבֵּשׁ אוֹ לְהִתְקַלֵּחַ אוֹ כְּשֶׁרוֹפֵא בּוֹדֵק אוֹתוֹ - הֵם יְכוֹלִים לָגַעַת בָּאֵיבָרִים הַפְּרָטִיִּים שֶׁלּוֹ. בִּשְׁאַר הַמַּצָּבִים, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאַחִים וְאַחָיוֹת מְשַׂחֲקִים בַּמַּיִם בָּאַמְבַּטְיָה בְּגִיל צָעִיר, לֹא נוֹגְעִים בָּאֵיבָרִים הַפְּרָטִיִּים זֶה שֶׁל זֶה.

הָאוֹרֵחַ הֶחָשׁוּד

אָדָם לֹא מָכָר דָּפַק עַל דַּלְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. "שָׁלוֹם. אֲנִי אוֹרֵחַ בָּעִיר, וּמְחַפֵּשׂ מָקוֹם לִישֹׁן. אֶפְשָׁר לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלְכֶם, בְּבַקָּשָׁה?"

מַשֶּׁהוּ בְּמַרְאֵהוּ שֶׁל הָאִישׁ עוֹרֵר חֲשָׁד, אֲבָל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֹא רָצָה לְהָשִׁיב אֶת פָּנָיו רֵיקָם. הוּא הִכְנִיס אֶת הָאִישׁ לְבֵיתוֹ, וְנָתַן לוֹ אֲרוּחָה כְּיַד הַמֶּלֶךְ. לְאַחַר מִכֵּן הֶעֱלָה אוֹתוֹ בַּסֶּלָם אֶל עֲלִיַּת הַגַּג, וְהִצִּיעַ לְפָנָיו אֶת הַמִּטָּה. "לַיְלָה טוֹב", אָמַר לוֹ, "נִפָּגֵשׁ שׁוּב מָחָר".

לְאַחַר שֶׁיָּרַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִן הַסֶּלָם, הוּא נָטַל אוֹתוֹ עִמּוֹ.

בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה הִתְעוֹרֵר הָאוֹרֵחַ מִשְּׁנָתוֹ, וְהִתְחִיל מַכְנִיס לְתוֹךְ הַשַּׂק שֶׁהֵבִיא אִתּוֹ חֻפְצֵי עֵרֶךְ וְתַכְשִׁיטִים. מִתְבָּרֵר שֶׁהָאִישׁ הָיָה גַּנָּב, שֶׁנִּצֵּל אֶת הַכְנָסַת הָאוֹרְחִים הַיָּפָה כְּדֵי לִגְנֹב מֵרְכוּשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

כְּשֶׁסִּיֵּם לְמַלֵּא אֶת שַׂקּוֹ פָּנָה לָרֶדֶת בְּעֶזְרַת הַסֶּלָם - אַךְ בַּחֲשֵׁכָה לֹא הִבְחִין שֶׁהַסֶּלָם כְּבָר אֵינֶנּוּ, וְלָכֵן פָּשׁוּט צָנַח אֶל הַקּוֹמָה הָרִאשׁוֹנָה וְנָחְבַּל.

רַעַשׁ הַנְּפִילָה הֵעִיר מִיָּד אֶת בְּנֵי הַבַּיִת, וְהֵם תָּפְסוּ אֶת הַגַּנָּב וְלָקְחוּ אוֹתוֹ לְמַעֲצָר.

(עַל פִּי דֶּרֶךְ אֶרֶץ רַבָּה, ה)

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לִמְּדוּ אוֹתָנוּ כְּלָל חָשׁוּב: "כַּבְּדֵהוּ וְחָשְׁדֵהוּ". מִצַּד אֶחָד, רָאוּי לְהִתְיַחֵס בְּכָבוֹד לְכָל אָדָם. מִצַּד שֵׁנִי, כָּל עוֹד אֵינֶנּוּ מַכִּירִים אֶת הָאִישׁ וְאֶת כַּוָּנוֹתָיו - יֵשׁ לִנְקֹט אֶמְצָעֵי זְהִירוּת כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל עַצְמֵנוּ.